

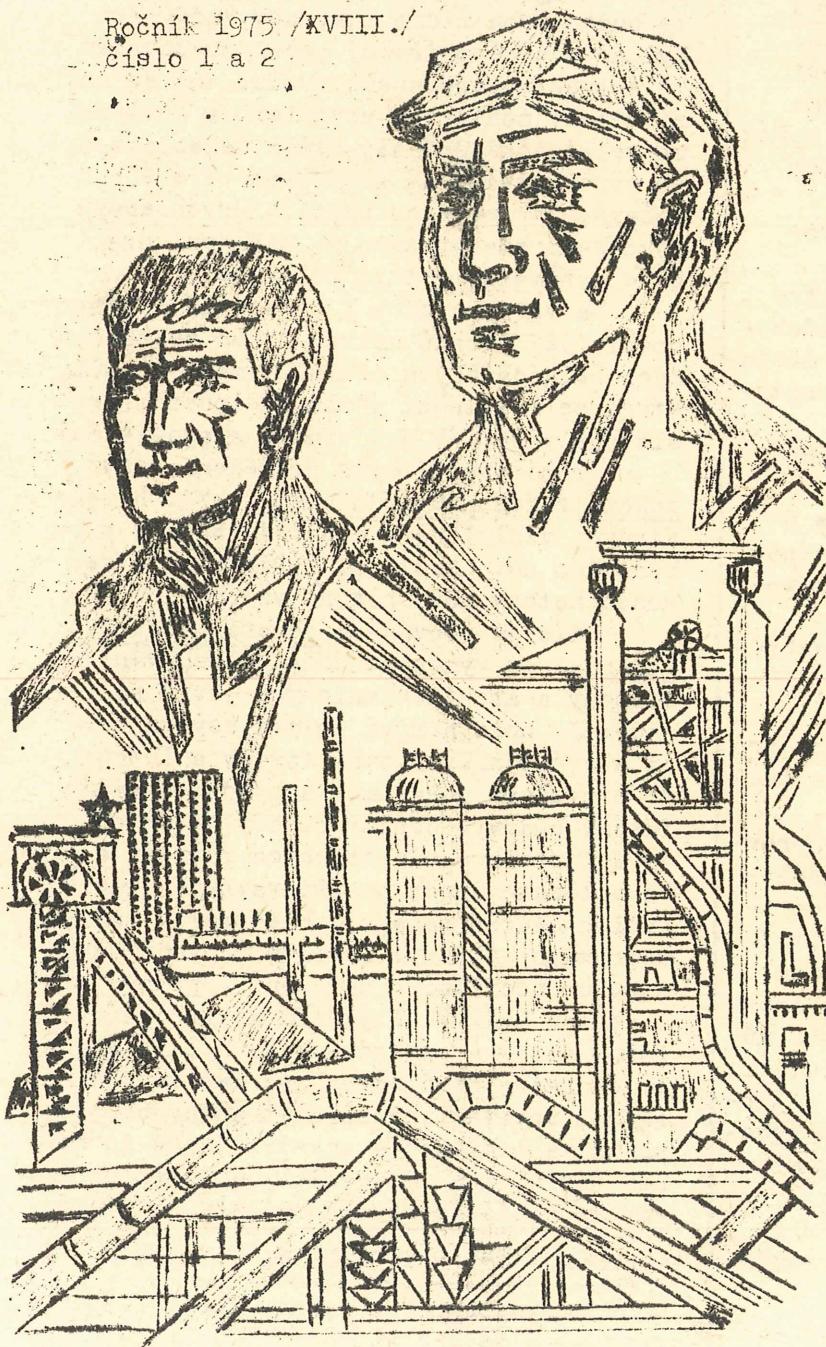
Jevišovické

NOVINY

VYDÁVÁ OSVĚTOVÁ BESEDA V JEVIŠOVICÍCH

Ročník 1975 /K VIII./
číslo 1 a 2

Leden a únor

* 27. VÝROČÍ VÍTEZNÉHO ÚNORA

Vzpomínka na únor

Byl únor mrazivý,
jak únor vždycky bývá,
když zima brání se
a okovy chce jaru dát.

Ty byl jsi v ulicích. Pocit pálivý
jak ohně, který v nitru člověk mívá,
když velká věc rodí se,
když osud Ti chtěli hrát.

Šlo o mnoho. O ideály lidství,
radost z práce, naplněný sen,
nebo nejistotu, hladový dětský pláč.
Šlo o prohru Prutou, nebo vítězství,
v ten zimní únorový den,
když proti Tobě stál falešný hráč.

A měl jsi k dobru -
jen jednu velbu :
Vzít zbraň do rukou
a prapor rudý
a na něm srp a kladivo,
a rezbit led nad zmrzlou řekou,
změnit svět až dosud tvrdý -
za život nový, moje otčino.
A únor ten, ač byl chladný, ač byl mrazivý,
Ti poznat jara sílu dal,
a zastavil už navždy času vteřiny
zloby té dávné, které dosud člověk lál.

Dal poznat sílu velkou, lide můj,
v ten den slavný, v den své obrody,
dal poznat, kdo je přítel, soudruh Tvůj,
kdo vyhrál boj o štěstí pro Tvé národy.

Lilán Petržela

PLNĚNÍ VOLEBNÍHO PROGRAMU MNV ZA ROK 1974

bylo, jak konstatovalo úncrové plénium MNV, úspěšné. Splněny byly všechny plánované akce až na položení kanalizace a provedení chodníku od klubovny ke hřišti. O tom, že tomu stále brání spor mezi p. Fr. Hubou a JZD a o důležitosti chodníku pro bezpečnost chodců po velmi frekventované silnici v tomto úseku jsme psali v zářijovém a říjnovém čísle JN. Doufejme, že se obě strany snad v zájmu věci všem prospěšné letos již na konečném řešení dohodnou!

V roce 1974 bylo vybudováno 212 m nových uličních vozovek, 570 m² dlážděných chodníků, úprava povrchu komunikací na Podolí a úprava terénu n o v é z a s t á v k y autobusů ČSAD na bojanovické silnici u stanice SNC.

Přebytečná zemina, získaná z výkopů při provádění prací na vodovodu, byla navezena do prohlubně u Rybníčku a tím připraven terén pro spojovací komunikaci mezi Novým Světem a jižní ulicí na Bělidlech.

Dále byla provedena parková úprava prostranství kolem klubovny mládeže.

Do roku 1975 přecházejí 2 rozdělané akce : šatny na hřišti a rozšíření městského vodovodu. Na šatnách je třeba provést vnitřní instalaci, obklady, podlahy, úpravy povrchů vnitřních i vnějších omítek.

Rozšíření vodovodu sestává z 5 hlavních úseků prací :

1. jímání vody, 2. výtlak surové vody do úpravny, 3. úpravná voda, 4. výtlak upravené vody z úpravny do vodojemu, 5. kalové hospodářství.

Z prvního úseku je již provedena a zaskružena jímací studna. Než dosud proveden jímací zárez a posilující třen ke studni.

Z druhého úseku je proveden výkop rýhy pro výtlačné potrubí od studny do úpravny. Je třeba svařit, uložit a zasypat potrubí.

Z třetího úseku je postavena budova úpravny vody a zastřešena. Jsou osazena a zasklená okna a vrata. Uvnitř jsou provedeny omítky hlavních zdí a stropu. Je třeba vyzdít ještě dvě příčky, provést podkladní betonovou mazaninu pod izolaci, kanál pro potrubí, izolaci a betonovou podlahu. Teprve potom se může začít s montáží strojů a elektroinstalací. Vnější omítka budovy bude provedena až v jarních měsících. Jíma na surovou vodu je vybetonovaná, je třeba provést úpravu dna a stěn a zabetonovat strop.

Čtvrtý úsek - výtlak upravené vody z úpravny do vodojemu je již dokončen. Potrubí je položeno a zasypáno.

Z pátého úseku jsou provedeny výkopy rýhy pro odpadové potrubí, potrubí je z 70 % po-

loženo a zasypáno a jsou provedeny výkopky jam pro 3 až 4 komorovou kalovou jímkou. Práce na vodovodu je ztížena tím, že skoro všechny výkopky jsou prováděny ve tvrdé skále, která se dá rozpejít pouze kompresorem a často musí být i odstřelována. Dále postup prací podle plánu byl zbrzden dodavatelem ocelových rour pro výtlačné potrubí, který dodací termín prodloužil o plných 7 měsíců.

Na prováděných pracích na vodovodu v roce 1974 bylo 224 občany místními a 24 občany cizími odpracováno celkem 4.588 neplacených brigádnických hodin. K úplnému dokončení všech prací na vodovodu bude v roce 1975 zapotřebí přibližně stejný počet brigádnických hodin. Organizaci práce bude třeba řídit tak, aby každý den byl na stavbě potřebný počet pracovníků k splnění plánovaného úkolu, aby dokončení stavby mohlo být urychleno a Jevišovice se konečně dočaly stálé tečeoucí vody. To ovšem závisí na pochopení všech občanů, jak se svou prací k urychlěnému dokončení stavby zapojí. Zahájení prací bude oznámeno místním rozhlasem.

Na všech akcích Z v roce 1974 odpracovalo 369 občanů celkem 9.066 bezplatných brigádnických hodin. Těmto občanům, kteří se k splnění úkolu zasloužili, vyhlašuje rada MNV své uznání a poděkování.

Fromě akcí Z byla provedena ještě rekonstrukce průjezdu budovy MNV. Rekonstrukce vznikl nový vchod do budovy a vybudováno nové sociální zařízení. Nejsou dosud hotovy nové hlavní vstupní dveře.

Dále je prováděna generální oprava "omenia. Je vyměněno celé plechování střechy a architektonických prvků na fasádě. Je hotova nová omítka severní dvorní a východní venkovní fasády a letos bude provedena nová omítka přední a západní fasády budovy. Uvnitř budovy se dokončuje nová instalace elektrických rozvodů a prvé v těchto dnech po přípravných pracích našich Služeb zahajuje Elektročlov montáž ústředního topení. Dále se provádí rekonstrukce sociálního zařízení v přízemí i v 1. patře budovy. Vložením mezikropu v původní šatně a pokladně kina byla získána v mezipatře nová šatna pro žactvo ZDS. Těmito úpravami budou odstraněny, bezpečnostní a hygienické závady, které tu během posledních let vznikly a "omenium se tak dočká částečné modernizace.

red.

UPOZORNĚNÍ NÁVSTĚVNÍKŮ V I N A

Pro výše uvedené opravy v sále kina zastavuje se počínaje 19.2.1975 až do odvolání provoz kina.

Správa kina.

Z PRÁCE JZD ČSP JEVIŠOVICE

Znojemské uveřejnilo 19.2.1975 pěkný článek o práci našeho JZD, z něhož pro naše čtenáře vyjímáme :

"JZD ČSP Jevišovice hospodaří v oblasti, kde jsou minimální vodní srážky a voda se stává problémem číslo jedna. Přesto výsledky hospodaření za loňský rok ukazují, že členové družstva udělali vše, aby se s náročnými úkoly úspěšně vypořádali. Právě z tohoto pochledu je nutné posuzovat výsledky práce, dobré zkušenosti i problémy se kterými se družstvo potýká."

JZD ČSP Jevišovice po nedávném sloučení s JZD Černín hospodaří na rozloze 3.050 ha. V loňském roce činila rozloha orné půdy 2.125 ha. Družstvo se ve výrobě specializuje na obiloviny a krmiva. V živočišné výrobě je prveřadým úkolem obnova stáda a vytváření podmínek pro úspěšný chov prasnic a selat pro dodávky Agropodniku.

Přes skutečně nepříznivé klimatické podmínky dosáhlo družstvo na úseku rostlinné výroby dobré výsledky. Družstvo, které se ze zemědělských plodin v poslední době zaměřilo na pěstování pšenice, žita, ječmene, směšky, řepky olejně, hrachu, máku, brambor, řepy krmné, vojtěšky, červeného jetelé, jetelotravní směsi, ale také okurek a jahod, dociluje dobrých hektarových výsledků u těchto plodin dobrou přípravou půdy, setím v agrotechnických lhůtách a u obilovin zvláště v poslední době setím tzv. perspektivních odrůd, jimiž jsou u pšenic pšenice sovětské zvláště odrůda Mironovská, u žit německá žita krátkostebelná a u ječmenů české perspektivní ječmeny, které svým šlechtěním zaručují vysoké výnosy, až 70 ha po 1 ha. U ječmenů jsou to zvláště odrůdy krátkostebelných českých ječmenů Diamant, Ametyst a Favorit. Úspěšné loňské výnosy obilovin nejlépe vyniknou srovnáním s výnosy před sloučením.

Průměrný hektarový výnos v roce 1974 byl 37,5 q proti 28,3 q v roce 1971. Z toho u pšenice 37 q z hektaru proti 30,9 q/ha v r. 1971; u žita 35,6 q/ha proti 24,4 q/ha v r. 1971; u ječmene 41,5 q/ha proti 30,8 q/ha v r. 1971. V roce 1971 bylo odprodáno 134,74 wagonů obilí, v r. 1974 však již 212 wagonů, z toho 22 nad plán.

Výnosové rozdíly ukazují i další dvě, pro oblast JZD Jevišovice typické ulázký :

JZD Rozkoš mělo v roce 1971 u ječmene průměrný výnos 26 q, ale v r. 1974 již 40,5 q.

JZD Láškovštějn v roce 1971 průměrný výnos u pšenice 29,6 q, v r. 1974 již 42,5 q.

Na druhé straně je třeba vidět, že vinou sucha byl v loňském roce na některých dobrých půdách v Jevišovicích u žita průměrný výnos

29 q, zatím co na př. u Vevčic napáchala na polích značnou šíedu zvěř.

Pro zvýšení hektarových výnosů zejména v Jevišovicích by bylo velkým přínosem vyúdování rybníka, který by sloužil pro závlahy. Dokumentace i technická pomoc jsou zajištěny, chybějí však investice. Kompetentní místa by k tomuto problému neměla zůstatat lhostejná. Výsledky rostlinné výrobě na půdách zajištěných alespoň částečně závlahou hovoří jasnou řečí.

Na úseku živočišné výroby měle družstvo potíže s produkcí mléka. Zde je hlavním úkolem zvýšit dojivost a zajistit obnovu stáda. Situace ve výrobě mléka se proti loňsku začíná lepšít - od počátku roku 1975 bylo odevzdáno o 9000 l více. Sloučené družstvo ještě před spojením s Černínem má značně vysoké stavy dobytka. U skotu je to 1857 kusů, z toho 658 dojnic, u vepřového dobytka 3.108 kusů. Tím pochopitelně vznikají potíže s ustájením dobytka. Buduje se proto velkokapacitní kravín s moderní tzv. karuselovou dejírnou, v němž bude ustájeno 900 kusů hovězího dobytka.

V organizaci práce se v družstvu dobře osvědčile používání přenosných vysílaček. Odbouraly se tím ztrátové časy a zejména při špičkových pracích se zlepšila operativnost řízení.

Největší potíže dělala družstvu posklizňová úprava obilí. Díky pochopení JZD Hestěradice mohlo družstvo odvážet obilí na jejich linii. Jestli se v letošním roce situace nezlepší, vzniknou družstvu značné ztráty způsobované předražením opravy a ztrátami při uskladňování neupraveného obilí. V loňském roce družstvo řešilo nedostatky v posklizňové úpravě i tím, že obilí silážovali pomocí kyseliny propieněvé. Tato metoda se osvědčila a podle toho, jak vypadá situace, bude východiskem i letos.

V družstvu pracuje několik dobrých kolektivů a jednotlivců, kteří si zaslouží veřejné uznání. Na úseku rostlinné výroby je to kombajnér Karel Auer s pomocníkem E. Pokorným a Josef Dohnal s pomocníkem Novotným, který jako student pracuje brigádnicky ve žnich. V celookresní soutěži získali tito pracovníci druhé místo nepatrným rozdílem za vítěznou osádkou. Iále je to osádka bramborového kombajnu Karel Žák a Vilosl Niedl, kteří získali rovněž druhé místo, pouze jeden hektar za vítězi.

Na úseku živočišné výroby je výborný kolektiv ošetřovatelů dejnic v Bojanovicích, který docílil průměrně 3005 litrů mléka na 1 dojnicu. Dva členové kolektivu obdrželi zato odměnou zájezd do Sovětského svazu.

Výborných výsledků docilují manželé Novotní při ošetřování prasnic - 24,2 selat na jednu prasnici mluví za všechno. Ošetřovatelky te- lat s. Vítková a Kamencová docilují přírůstek 0,79 kg na kus a ošetřovatelky Pavelková a Ramachová přírůstek 0,50 kg na kus u pra- sat.

Ve všem těmto pěkným pracovním výsledkům přejeme družstevníkům JZT ČSP Jevišovice i do budoucna hodně zdání.

red.

ZAMYŠLENÍ PRO DĚTI I RODIČE

Volba příštího povolání je vážnou otázkou pro chlapce i dívčata, kteří skončí letos povinnou docházku. V mnoha případech bývá volba profese motivována hlavně přáním rodičů, představami snadných výdělů, vysněnými, ale ne zcela realizovatelnými tužbami. Malé vědomosti o skutečných možnostech uplatnění ve společnosti způsobují nerovnoměrný a neúměrný zájem o určité obory či školy - a tím zároveň přinásejí zklašení, jestliže uchazeč není přijat. Podle zkušeností z posledních let je zájem žáků o studium na výběrových školách neúměrně vysoký a značně překračuje možnosti vymezené plánem rozmístění patnáctiletého dorostu. Je nemálo rodičů, kteří za každou cenu se snaží dostat své děti do středních škol a učebních oborů bez ohledu na jejich skutečné schopnosti nebo dokonce i proti jejich opravdovým zájmům, ba i zdravotním možnostem. Kdyby společnost brala v úvahu jen požadavky na tzv. atraktivní povolání, dostali bychom se do krise, neboť pracovní obory důležité pro národní hospodářství by zůstaly neobsazeny. Není žádnou novinkou, že jsme státem s vysokou zaměstlaností. Již dávno jsme vyčerpali rezervy volných pracovních sil. Jediným zdrojem jejich reprodukce, zůstává dnes patnáctiletý dorost. Proto je nutné s ním uvážlivě a dobré hospodařit.

Výtečnou příležitostí pro nastávající absolventy 9. tříd jsou experimentální učební obory s maturitou. Přestože si absolventi mají z čeho vybrat - existuje téměř 300 oborů - opět je volba nerovnoměrná. Chlapci se nejvíce hlásí na automechaniky, elektromontéry. Nezi dívčami je stále největší zájem o švadleny. Velmi dobře naše škola plní nábor do zemědělství, což je výsledkem dobré spolupráce mezi ZDŠ a JZD.

Zdroje dorostu na ZDŠ Jevišovice

v r. 1974-75

	celkem	chlapci	dívky
vyjde z 9. tříd	32	16	16
vyjde z 8. tříd	2	2	-
vyjde z nižších tř.	3	-	3
celkem	37	18	19
Zájem : studium	14 žáků	zemědělství	6 žáků

stavebnictví : 2 žáci, ostatní obory 11 žáků, pracovní poměr 4 žáci.

Staré známé přísloví, že řemeslo má zlaté dno, platí dnes nejen pro automechaniky, kadeřnice, švadleny, ale mnohem více v zajímavých a neprávem opomíjených povoláních, jako je horník, kovář, mechanizátor, frézařka, soustružnice, tkadlena, chemička čistíren ... Jsou to profese nenahraditelné, a proto je naše společnost právem preferuje. Mladistvým, kteří se na tyto obory hlásí, poskytuje již v učební době všeestranné výhody.

Největší roli v rozhodování o budoucnosti patnáctiletých budou mít určitě z jejich rodiče. Znají svoje ratolesti nejlépe. Něli by tedy bez iluzí, zcela odpovědně zvážit, na co jejich děti stačí a kde budou s chutí, úspěšně i prospěšně pracovat

Vítková

Z ČINNOSTI ZO SSM

Stalo se již takřka samozřejmostí, že čtenáře JN v této rubrice pravidelně informujeme o naší činnosti.

První akcí v tomto roce byl "Novoroční koncert" Stopařů. Bylo to úspěšné hudební vystoupení před 70 posluchačů.

Se svými zájtky a pozorováním se s námi dne 4. ledna 1975 - již po druhé rozdělili dr. Ant. Morýsek, jako len geologické expedice do Mongolska. Jeho dojmy doprovázené diapositivy hned tak z naší paměti nevymizí.

Také plesové sezóně jsme nechtěli zůstat nic dlužni. Proto byl 17.1. uspořádán náš první mládežnický ples. Škoda, že jeho návštěva byla tak malá. My mladí bychom byli rádi uvítali i vás dříve narozené. Nebo vás snad pomýlil název plesu? Doufáme, že na příštím plese, či jiné zábavě se vás s námi setká více. Uží veselíjší nálada byla na maškarním plese dětí a pionýrů, který jsme ve spolupráci s PO 26.1.

uspořádali. Na tomto plese nechybely různé hry, tanecky a odměny nejhvezdím maskám. Ve spolupráci s PC jsme pak uspořádali v únoru pionýrské hrátky starších pionýrů. V této činnosti chceme pokračovat i s mladšími pionýry. V lednu nám začalo politické školení, kde nám přednáší s. uč. "rotlý". Získané zkušenosti uplatnila náše děvčata v soutěži Strana a mládež. Šlo o soutěžní družstvo ve složení : Věra Heimlichová, Jana Iranová a Marie Studená, které se umístilo na 1. místě a postupuje do okresního kola. My všichni jim držíme palce!

ZO SSM

ZE VZPOMÍNÉK ZL. FURMANOVÉ

První stěst z koučením se čákolou a tím
všim, zesíleny treba plně neujasněním oba
vami z války, už dva roky trvající. Do slati-
nské školy chodily lístky polní pošty,
nejdřiv od tatínkových žáků, potom i od ně-
ho samého; za časného lednového rana se s
nimi rozloučil, musil na vojnu, i vdyž byl
z nejsmršších učitelů mokresem. Byl rok
1916.

Vratila jsem se na školu ještě jednou -
jaře učitelka. Můj bývalý třídník byl redite-
lem, red. St. Maráčkem inspektorem, na "Ště-
pance" přibyla deska po tragickém smonu je-
ho syna, ředícího "Štěpance", Františka Hlášky.

Mým řídícím uč. byl B. Doknal, dobrý člo-
věk a trpělivý pracovník, mravenčí píle, ^z
kronikář školy, Sokola i obce. Z "moštanky"
jsem vidala Ed. Krehlera, vzdělaného kni-
hovníka a jemného člověka; Jar. Špalta, ta-
lentovaného muzikálně i jinak. Hrával celé
hodiny v kině při němých tenkrát filmech,

a Ed. Krehlerem hrávali v kvartetu. Za-
slechnu-li o Kunštátech, vyvstancou mi v
paměti verše jevišovského starosty Špal-
ta o jevišovických husitech:

"Pan Sezima z Jevišovic z rodu Kunštátu
horlivým byl šířitelem nauk, traktátů

mistra Jana Kazatela z kaple Betlémské,
potupně v páleného v zemi Bádenské..."

a znějí pak řadu dní od mnoha ilustrací.

Ve třídě jsem měla milé děti: hanáčku

Jen jmennuji tmavovlasou a tichou Poldinku

Vrbovou, živou kařenku Šteflou se zlatou

kudrnatou hlavičkou, přítulnou Růženku

Mičovou, jejíž sestřičku jsme vyprovázeli

na hřbitov, stejně jako nedlouho před tím

M. Matoušovou, oběti špatných životních

podmínek. "de jsou všechny a všichni - ja-
lé a jaci jsou, žijí-li?" Uplynulo 48 let!

V nové tělocvičně "Komenia" jsme cvičí-
vali, hráli divadla, na cvičovali na slet

v roce 1926.

Mnoho vzpomínek, drobných korálků ---

Některé se roztratily pod vlivem dojmů ji-
ných, na dalších působištích, ale většina
těch prvních, nejsilnějších, zůstává v pa-
měti. Časem znova zavoní mládim, rozteskní
neuvratalem - i snad potěší v letech,
neurosně spějících dál, dál ---

Ve zlých letech 2. světové války jsem
zachytily jen sporé zprávy o rodině kraji
/byla jsem na jiném okrese/. Bolestně se-
vřela srdce zvést o obětech válečného bě-
nění; o utrpení a konci Fr. Šursy, manže-
lů Šindelkových i lidí neznámých. Splácej-
me svým životem veliký dluh jejich památky!

To, co se změnilo po válce a co se stále
mění, je převážně radostnější. Chod sou-
casnosti se zračí i na stránkách vašich
novin.

Stále, i v zájmu svých vzdálených rodil-

"zabloudil jsem si do svého dnešku a vydal jsem
druhého dne do svého dnešku" -

dnes v zájmu svých vzdálených rodil-

"zabloudil jsem si do svého dnešku a vydal jsem
druhého dne do svého dnešku" -

dnes v zájmu svých vzdálených rodil-

Srcvnávat dnešek s dřívějškem se daří vždy lépe pozorovateli vzdálenějšímu a po delším časovém odstupu. Tak vynily rozdíly výrazněji i mně - u rodné obce Slatiny i u vás.

Neželím idyly minulosti - stejně nebyla idylou pro všechny. Přála bych všem mladším a nastupujícím generacím, aby neztráceli, ale rozvíjeli to, co bylo dobré dřív, v duchu nových idej. Přála bych všem, aby mizelo sobectví, požíváčnost, nenávist - a aby výchova k opravdovému lidství nezaostávala ze pokroku technickým, aby byla cele socialistická.

Jen to může přinést člověku, lidem pocit životního naplnění, uspokojení, vnitřní pochodu, "štěsti". Svemu kraji přeji tohoto štěsti mnoho, mnoho!

L. Furmanová, říjen 1974

S K R Y V A Č K Y

1. Zase tě musím pokárat, líny chlapče!
  2. V lřečích do ončil život.
  3. Vpli chyb má ve větách, Františku?
  4. Škola o prázdninách je pustá /á-a/.
  5. Koš je plný zeleniny, půjdou dvakrát.
  6. Kárně klepeš na vrata.
  7. Podej Petrovi to železo!
  8. Pod paží nese nositka.
  9. Hraješ rád karty; třebas jen za čotoládu.
  10. Jdi napřed ke vsi!
- V každé větě je skryto jméno zeleniny.
Rozluštění z min. čísla : 1.husa, 2.slepice,
3.vrabec, 4.vlaštovka, 5.pěnkava, 6.sýkora, 7.
chocholcuš, 8.kukačka, 9.straka, 10.sojka.

Nebýt "chytačky" v názvu ptáka č.1, kde podle autora bylo správné rozluštění "husa" a nikoliv rána, byli by tentokrát vyhráli všichni luštitele, kteří nám rozluštění poslali; všichni totiž uhádli vsech 9 ptáků, ale č.1. vyznělo všem jako "vrána". Počevadž vrána také vychází a protože všichni luštitele byli tak vzácně jednotni, přiznáváme všem bez rozdílu vítězství. Jsou to : Fr. Wochan Střelice, Rud. Koutný Slatina, Fr. Meduna Brno, H. Pavlů Třebíč, R. Peštálová Třebíč, Jarka Suchá Jevišovice, L. Vosyková Turnov, M. Audyová Jevišovice, aby byly počet soci-

Dodalšího kola, již 46., hodně zdaru!

SEKOLSKÉ L. O U T K O V É DIVADLO

hrá i v letošní zimě pilně našim dětem Vašpákovy pohádky. Zatím pro 307 diváků sehrálo 4 loutkové hry:
15.12.74 "rutovláda krále Šírholy,"
děti: 49, dospělých 22, celk. 71
5.1.75 Pepíloupežníkem.
děti: 68, dosp. 15, celkem 83 osob

Divadlo je připraveno na využití.

6. ročník je plný využití, přijde v únoru.

7. ročník je plný využití.

- 19.1. Jak Honza dostal princeznu dětí 66, dosp. 22, celkem 98 osob
- 9.2. Vašpárek a Drak dětí 51, dosp. 14, celkem 65 osob.

Do konce sezony podle počasí sehraje loutkaři našim dětem ještě 2 hry.

Přejeme jim v jejich práci pro děti hodně zdaru!

red.

SLOUČENÍ JZD ČERNÝ S JEVIŠOVICEM

Po dvouletém schůzování a přesvědčování došlo dne 13.1.1975 na mimořádné členské schůzi po delším jednání a diskusi k tomu že většinou hlasů přítomných členů bylo rozhodnuto, aby Černín se připojil k Jevišovici. Jak nám napsal nás dopisovatel F.U. Černí se tomuto sloučení bránil hlavně proto, že se domníval, že k socializaci a dalšímu rozvoji zemědělství stačí, když Černín plní všechny předepsané dodávkové úkoly. Zapomněl, že k docilování stále vyšších hosp.výsledků je nutno využívat všech nejmodernějších a komplexních forem zemědělského podnikání, jež však je rentabilní jedině ve velkých hospodářských celcích. Když však sousední Slatina, s níž se Černínští měli chuť spojit, se nedávno sloučila s Běhařovicemi, zbyly tu jedině Jevišovice. Černínští tak učinili jistě dobré, neboť Černín jakožto bezprostřední východní soused patří k jevišovické hospodářské oblasti nejen územně, ale po dlouhá století i historicky. Černínští se stanou nepochybně dobrými a rovnocennými partnery a v novém sloučeném celku budou pracovat tak dobré jako v býv. svém." tomu přejeme hodně zdaru!

red.a.f.

V Z P O M Ě N Ā M E

V posledních dvou měsících opustili naše řady tito spoluobčané, neb jevišovští rodáci a přátelé : Dne 3.1. zemřela ve věku 68 let Fr. Hamzová. Dne 13.1. zemřela v Třebíči ve věku 67 let naše rodačka Amalie Pavlů, roz. Drobná. Dne 15.1. zemřel ve věku 65 let Jan Rada. Dne 23.1. zemřel v Ostravě Hrabové ve věku 58 let nás rodák inž. Vladimír Jura. Dne 5.2. zemřel v Bílině ve věku 55 let nás rodák uč.v.v. Václav Buzicky. Dne 8.2. zemřel ve Znojmě ve věku 34 let býv. střelický občan Arnošt Varbaš. Dne 46.2. zemřel ve věku 79 let Josef Kindler.

Koncem ledna nás velmi vzrušila správa o tragickém úmrtí 50letého býv. populárního představitele krále Jana Lucemburského na Znojemském historickém vinobraní s. Ladislava Vojtěchicha. Čest památce všem zemřelým!

Red.rada : dr.L.Audy, Zdeněk Ostrhouz, Z. Dusťa.

Poveleno OMV.

Naše srdce zůstalo v Běhařovicích, zbyly tu ještě Jevišovice. Černínští tak učinili jistě

DĚJINY JEVIŠOVIC PO R. 1601

/ Úvod /

Příloha JN
Ročník 1975
číslo 1/2
Dr. Lad. Audy

Jak jsme si nedávno v JN slíbili, začneme si počinaje dnešním číslem vyprávět o dějinách Jevišovic po roce 1601, t.j. po roce v němž Váteřinou Zajímačkou z Kunštátu a Jevišovic, provdanou za Hynka Brtnického z Valdštejna, pána na Brtnici a Měr. Budějovicích, vymřela i po přeslici jevišovická větev pánů z Kunštátu, jímž Jevišovice patřily od r. 1289 až do r. 1601, tj. více než 300 let.

Tato nová studie, již budeme nadále říkat DĚJINY JEVIŠOVIC PO ROCE 1601 bude pokračováním dvou předchozích mých studií a to první s názvem Z HUSITSKÝCH DĚJIN JEVIŠOVIC, uveřejňované v JN od č. 12/63 až do č. 9/1966, a druhé s názvem HISTORICKÝ VÝVOJ MAJETKU PRÁVNICH PODĚRŮ NA BÝV. PANSTVÍ JEVIŠOVICE, uveřejňované v JN od č. 2/67 do č. 10/70 a pak od č. 1/2/71 do č. 11/12/72 a od č. 7/8/74 do č. 9/10/74. V nové studii "Dějiny Jevišovic po roce 1601" chtěl bych se pokusit zachytit podle dostupných pramenů všechny dějinné události, týkající se nejen všech majitelů jevišovického panství po roce 1601, tj. od r. 1601 do r. 1648 Kunštátů Poděbradských, od r. 1649 do r. 1736 de Souchesů, od r. 1736 do r. 1898 Ugartů, od r. 1898 do r. 1916 Biedermannů, od r. 1916 do r. 1939 Ofenheimů a od r. 1939 do r. 1945 Larisch-Mönnichů, ale i všechny dějinné události týkající se jevišovické obce, obyvatel Jevišovic a jejich hospodářství, sociálního i kulturního života, což mi u obou předchozích studií prameny omezující se ve své většině jen na události týkající se šlechtických majitelů bývalého jevišovského panství a pomíjející témař zcela události týkající se ostatního obyvatelstva Jevišovic, n e d o v o l o v a l y .

Abych mohl tento nedostatek nejstarších pramenů aspoň částečně dokumentovat, chtěl bych - dříve než přikročím k vlastnímu líčení dějin Jevišovic po roce 1601 - stručným zpětným náhlédnutím do obou zmíněných předchozích studií o dějinách Jevišovic a k nim patřícím pramenům čtenářům připomenout, že vedle hlavních osob všech dějů od r. 1289 až do r. 1601, jimiž tehdy byli především a ve své většině majitelé panství páni z Kunštátu a Jevišovic, zmínky o ostatních obyvatelích Jevišovic jsou v tomto období velmi a velmi řídké. Pokud pak v tomto 300 letém období nějaké zmínky o nějakých obyvatelích Jevišovic vůbec jsou, pak jsou to buď jména některých bojovníků nebo služebníků jevišovských Kunštátů nebo jejich bezejmenné skupinky, nebo několik jmen jevišovských kunštátských správců velkostatku.

Uvedme si však dále z této doby / 1289 - 1601/ těchto několik existujících příkladů :

- 1/ V Popravčí knize rožmberské na str. 12 a dalších se v letech 1398 až 1401 hovoří o dvaceti služebnících Hynka Suchého Čerta. Jsou to : bratranci Hynkův, Zigmund z Jevišovic, dále Chlestoň, Prokop Bernartov bratr, Foza, Jan Žila, Životek, Pešek Škrekla vý, Kuneš Lysý, Hynek Čech, Snirpekker Němec z Rakús, Janek Poláček, Václav jeho svagr, Záblý, Racek, Rubík, Mníšek z Čech, Polák, Motyčka a Václav panoše Suchého Čerta. V téže knize v roce 1409 ve výpovědi latéje vůdce jsou jako služebníci resp. bojovníci jevišovského Zajímače jmenováni Jilmáš, Vítěk, Žižka, Volich, Martin Brada a další nejmenovaní Jevišovičtí. Většina podtržených příjmení se zachovala až dodnes. Všichni ti to jevišovští bojovníci byli pod vedením Hynka Suchého Čerta nebo dalších jevišovských Kunštátů spolu s lidmi Jana Sokola z Lamberka a lidmi Lichtenburků Bítovských jakožto stoupenci mor. markrabí Prokopa vojensky činni v oněch četných vojenských akcích markrabí Prokopa proti uherskému králi Zikmundovi a proti jihočeským Rožmberkům po celé jihozápadní Moravě a jižních Čechách, akcích, které trvaly od r. 1390 až do r. 1410. Ve vojenských tlupách Jevišovských působil tehdy též - jak je vidět z výpočtu jmen - i Jan Žižka z Trocnova !
- 2/ Druhým případem, kdy za doby Hynka Suchého Čerta nacházíme v pramezech jmenovitě uvedena jméná vojenských bojovníků Hynkových a Sokolových je bitva o Šlapanice u Brna, k níž došlo dne 28. března 1401. Psali jsme si o ní podrobně v JN č. 9/1966. Ze 120 bojovníků, které tehdy vedli u Šlapanic proti markrabímu Joštovi Hynek Suchý Čert, Jan Sokol z Lamberka a polský vojevůdce Kybzolt bylo Brňany 56 zatčeno a pak popraveno a 64 se zachránilo. Jsou v listině o této bitvě zachované jmenovitě uvedená i to : Kybzolt, Sokol, Suchý Čert, Březina, Kůrka, Síl, Adam, Byč, Odrola, Suchodol, Nemoj, Vydlák, Komář, Uhlik, Otka, Lcpata, Štulí, Chalupník, Vaváš, Vydríduch, Metkal, Prvoštěp, Sohaj, Hovence, Káčvara, Hvydoň, Nedožíř, Smrž, Plískota, Užval, Hřebík, Duben, Buben,

Šindel, Homola, Rokoš, Gumpolt, Amipolt, Hampl, Lampl, Bachovec, Rochovec, Švarkář, Gygar, Markar, Pašek, Ilal, Volda, Opršal, Vaksa, Dora, Kobyla, Sova, Hašek, Vanita, Přibík, Škoda, Sapák, Ľapák, Koswurmel, Flug, Engel, Mudovlak, a Gundelvein. Také z těchto jmen podtržená jména jakožto občanská příjmení, i některá další jména, se zachovala až dodnes.

3/ Potřetí se o služebnících Hynka Suchého Čerta hovoří však jen anonymně. Je to ve zprávě z března r. 1405, kdy nepřátelé Hynkovi, využivše jeho nepřítomnosti ve Znojmě, přepadli a s vojenskými oddíly markrabí Jošta zmocnili se města Znojma. Lid Hynkův byl zjímán a uvězněn a pak - jak Starý letopisec vypráví - 70 mladých, krásných a vítězných lidí Hynkových / miněno vítězství Hynkovo v předchozím roce 1404 v bitvě o Znojmo - pozn. red./ bylo zvěšeno a 12 na náměstí ve Znojmě státo.

Arce Šlapnice, která měla z rukou Joštových vytrhnout Brno a akce vytržení Znojma z rukou Hynkových dopadly pro Prokopovce špatně a lidé Hynkovi mělo z nich velká utrpení. 4/ Čtvrtým příkladem opět z doby Hynkovy je jméno Matěje měšťana z Jevišovic, který v roce 1406 je v Púhonných knihách uváděn jako nájemce dvora v Křepicích a jeho žena Margareta jako majitelka lánu v Křepicích. Zde jméno Matěje měšťana z Jevišovic z r. 1406 je totožné s Matějem v údčem, o jehož výpovědi v rožmberském zajetí jsme se již zmínilí a který jako příslušník vojenských oddílů jevišovských Zajímačů byl r. 1409 nepřáteli Jevišovských zajat, na výslechích v českých Budějovicích mučen a jehož výslechy jsou zapsány v Popravčí knize rožmberské, nedá se bezpečně zjistit. Případ Matěje měšťana z Jevišovic je však nepochybným důkazem, že Jevišovice v té době byly již městem.

5/ O jménech jevišovských kunštátských správců panství se v době od r. 1281 /tj. od první písemné zmínky o Jevišovicích/ do r. 1601 tj. za panství Kunštátu Jevišovických dočítáme jen ve 4 případech:

Jako první se uvádí v letech 1466 - 1481 Václav z Rímovic, purkrabí z Jevišovic. Bylo to v době, kdy majitelem Jevišovic byl Jindřich Zajímač II., který byl tehdy královským hejtmanem na Žebráce a nejvyšším lovčím království českého. Poněvadž Jindřich Zajímač II. pro výše uvedené funkce byl většinou mimo Jevišovice, vykonával správu panství v Jevišovicích jevišovský purkrabi.

V letech kolem roku 1561 za Sezemy Zajímače IV. byl správcem jevišovského panství Jan Rachvas z Věchnova. Doklad o tom najdeme v Brněnských půhonech XXIII č. 322.

V letech kolem r. 1571, kdy majitelem panství jevišovického byl Jiří II. Zajímač, byl správcem panství v Jevišovicích Jan Dobrovítovský z Dobrovítova / Půhony brněnské XXVI č. 163 /

V letech kolem r. 1598, kdy majitelskou byla poslední ženská příslušnice jevišovské kunštátské větve Kateřina II. Zajímačka, vdova po Hynku Brtnickém z Valdštejna, byla správcem jevišovického panství Bořivoj Vyšperský z Vřesovic / Půhony brněnské XXXII 90 /.

6/ Jediným příkladem soukromoprávních jednání českého jevišovského občana z nejstarší doby našich dějin je poslední pořízení neboli kšaf Matěje Zahny z r. 1591, jehož originál na pergamenu je uložen v Zemském archivu v Brně. Kšaf pro svůj prostý sloh a upřímné vyznání dluhu je pěknou ukázkou hmotné, sociální a kulturní úrovně tehdejšího prostého venkovského člověka. Zná takto:

"Kšaf Matěje Zahny

Ve jménu svaté a nerozdílné Trojice, Otce, Syna i Ducha svatého, vše jediného Boha všemohoucího, stvořitele nás všech hříšných, amen.

Já Matěj Zahyna znamenaje nestálost života lidského na tomto světě a že všeliký člověk na svět zrozený zase z něho skrze smrt časnovu sejti musí a toho všeho, co mu milý pán Bůh propůjčiti ráčil, zde na tomto světě po sobě pozůstaviti musí i nevěda já času hodiny, kdy mne milý pán Bůh z toho světa povolati ráčí, aby po smrti mé o stateček můj mohovitý i nemohovitý jaké různice a vády vzniknouti měly, jsouc já při nemalém nedostatku zdraví svého, však při dobré paměti a rozumu zdravém, tuto vůli svou poslední řídím:

Nejprve duši svou ve všemohoucné božské ruce poroučím.

Nejprve o dluzích svých komu co povinen jsem oznamuji:

Na zámek za obilí jsem dlužen spravedlivě 13 zl.

Též jsem více dlužen do Vobramkostela Pavlovi Neřádovi 2 zl. a 3 měřice žita,

též jsem dlužen panu Šťastnému do Vyvčic 3 zlaté,

jsem více dlužen sládkovi Vondrovi do Kravská 1 zl. 10 grošů,

jsem dlužen dluhův obecních spravedlivě 5 zlatých 20 grošů,
Jaškoubkovi jsem dlužen taky spravedlivě 2 zl. 6 gr.,

Vyskočilovi rychtáři jsem dlužen 13 zl.,

Martinovi kováři jsem dlužen 1 měřici žita, 13 grošů, 1 čtvrt hrachu,
Pavlovi Karáskovi za víno 4 zl.,

Kopovi Mašparovi za chléb 3 zl., též jsem dlužen Martinovi písáři 2 zl.,
za to Martina pro pána Boha prosím, že dítěm milým to odpustí, zato zas jest u mne
se jeho hřibě chovalo; též více co jsem Martinovi, písáři, dlužen spravedlivě za to
jeho žádám, že dá-li pán Bůh vnovi 1 meth obilí, aby se jemu vydalo za ten dluh.
Též taky poroučím, co jsem synu svému Janovi na smlouvách svatobních podal, těch
20 zl., aby se jemu vydalo.

Též více jest mně dlužen ve Znojmě Turek 7 zl., ty taky Janovi synu svému poroučím,
aby je sobě tam ve Znojmě vyupomínal a tak tím jeho odděluji, aby jiným dětem v tom
polojo dal a přelásky žádné nečinil.

Též taky o tom poroučím, aby Štěpánovi z statku mého vydáno bylo 8 zl.

Též poroučím, aby Dorotě, manželce Trejblkové, vydáno bylo vnovi 2 měřice žita.

Tohoto mého poručenství poručníky činim zejména tyto :

Bártu Vyskočila, Michálku Jiříka, Židkovýho Matěja, Lužíka a Pavla Štěpku.
A týlž poručníkům se důvěruji, že toto mé poručenství v věrnosti zachovají.

A tak poslední vůli oznamuji.

Za to prosím, že toto mé poručenství sopsati dáte a pečeti městočka Jevišovic
stvrditi dáte.

Stalo se v pátek den svatého Pavla na víru obrácení Léta Páně 1591."

Poslední vůlc Matěje Záhyňy je psána česky, tehdejším pravopisem a velmi pěkným čitelným
písmem. Má tři listy. Její fotokopii mám uloženu ve zdejším muzeu.

Toto je vše na doplnění k 1. a 2. dílu jevišovských dějin a na úvod k 1. kapitole
nové studie "Dějiny Jevišovic po r. 1601".

I.

Léta 1601 - 1648

ZA KUNŠTÁTU PODĚBRADSKÝM ZV. VÉVODOVÉ Z MINSTERBERKA

Počínaje rokem 1601 dědictvím po Kateřině Zajímačce z Kunštátu a Jevišovic stali se
novými pány Jevišovic Kunštáti Poděbradští zvaní též po svých statcích v Horním Slezsku
vévodové z Münsterberka. Kunštáti Poděbradští počínaje již samým čes-
kým králem Jiříkem z Poděbrad vyměnili postupně své rodné statky v Čechách i na Moravě
za početná a rozsáhlá panství v Horním Slezsku, Vladsku, Münsterbersku, Svídnicku a Oleš-
nicku v nynějším Polsku, získali s tím i příslušné šlechtické tituly a psali se vévodové
či knížata z Münsterberka a Vladska. Celé toto území ležící jižně i východně od Vratislaví
a ohrazené městy Olešnice, východně od Vratislaví, městem Brěch, jižně od
Olešnice, městem Nisa, dále jižně od Brěchu, městem Vladsko, západně od Nisy,
a městem Svídnice, severně od Vladska, zaujímá vložnost asi 4.240 km² t.j. pro
srovnání asi území na našem jihomoravském kraji ohrazené městy Brno-Mikulov-Znojmo-
Telč-Žďár n. Sáz. a Nové Město na Mor. Toto území mělo tehdy asi 120.000 obyvatel. Největ-
ší část tohoto území patřila od doby krále Jiřího z Poděbrad až do roku 1647 jakožto tzv.
vedlejší země - podobně jako tehdy Morava - k Čechám. Velikost tohoto území se samozrej-
telů z řad vévodů z Minsterberka měnila.

Předposlední dva držitelé téhoto rozsáhlého panství Karel II. vévoda Minster-
berský / nar. 1546, + 1617/ a jeho bratr Jiřík / nar. 1542, + 1587/ knížectví
Minsterberské roku 1569 prodali stavům slezským, poněvadž je pro dluhy nemohli udržet.
Ponechali si tehdy jen Vladsko, Svídnicko a Olešnicko.

Karel II. vévoda Minsterberský brzy nato své statky opět rozmnожil jednak tím, že
r. 1570 sňatkem s Kateřinou Beránkovou z Dubé a Lipé vyženil
panství Šternberské na Moravě, jednak že r. 1601 získal dědictvím po Kateřině
Zajímačce z Kunštátu a Jevišovic panství Jevišovické. Tak se stali
vévodové z Minsterberka majiteli Jevišovic.

Karel II. z Minsterberka, který byl ke konci svého života vrchním hejtmanem ve Slezsku byl mužem značně podnikavým. V Horním Slezsku dal v Olešnici vystavět zámek a jako horlivý protestant na svých panstvích celou řadu luteránských kostelů. Zvleboval též své zámky ve Šternberku na Moravě a v Jevišovicích a vystavěl též zámek v Lehnici v Prusku, odkud pocházela 2. manželka Karla II. z Minsterberka Eliška Majdaléna kněžna Lehnická.

Půdle knihy Augusta Prokopa "Die Markgrafschaft Mähren in Kunsts geschichtliche Beziehung" byl stavitelem a sochařským vyzdobovatelem těchto budovatelských snah Karla II. z Minsterberka stavitel a sochař italského původu, působící tehdy na Moravě, Georg Gialdi. S Gialdim přišel Karel II. do styku prostřednictvím své první manželky Kateřiny Berkové z Dubé a Lipé, jediné dcery posledního mužského potomka rodu z Dubu a Lipý pánu na Šternberku na Mor. Jana Václava /+ 1565/ a jeho manželky Margarety z Žerotína. Italský architekt a sochař Georg Gialdi, činný na Moravě v letech 1580 - 1623, považovaný za nejpřednějšího italského umělce, který nejvíce ovlivnil rozvoj renesance na Moravě a vytvořil tu také v tom směru svou školu, pracoval zvláště v Brně a Olomouci. Velmi mnoho prací provedl pro Berky z Dubu a Lipý, pány na Šternberku i jejich příbuzné pány z Lipé na Mor. Krumlové a pány Žerotíny na Náměsti a Rosicích. Zvláště charakteristické jsou Gialdiho portály, z nichž mnohé se až dosud zachovaly. Je to např. portál býv. Žerotínského paláce a pozdějšího býv. hotelu Pietsch v Olomouci, portál býv. domu Berku nebo pánu z Lipé v Brně, pozdější tzv. dům de Souchesů, nacházející se na nynějším náměstí Svobody vedle Rozkvetu a portál býv. domu pánu z Lipé v Ivančicích. Jeho dílem je též Neptunova kašna v Olomouci. Také ve Znojmě máme dosud zachován jeden domovní portál Georga Gialdiho. Je to hlavní vchod do býv. domu valdštejnského plukovníka Goltze, dální hlavní vchod do sídla kěstského národního výboru ve Znojmě na Obrokové ulici. V dalším pracem Georga Gialdiho patří Stanislavova kaple u Dómu v Olomouci, jesuitský kostel v Brně, arkádový dvůr s jeho sochami v Náměsti, arkády se sochami na pravé straně zámku v Rosicích a renesanční přestavba zámku v Račicích.

I u nás v Jevišovicích, kde Gialdi pracoval v době Karla II. Minsterberského se až dosud zachovaly bohužel jen nepatrné zbytky jeho renesančních úprav Starého zámku za Minsterberků. Je to především renesanční přízemní východní část 2. nádvori, která je nyní užívána jako byt. Tato přízemní zámecká část, nad níž je dnes překrásná terasa, sloužila tehdy jako sala terrena, která v dosud zachovaných vnitřních pilobloukovitých výklencích byla vyzdobena kamennými sochaři a sofy, původně asi zcela otevřenými do Stráň, sloužila tehdy jako velká otevřená zámecká zahradní místnost. Také portál hlavního vchodu do zámku z mostu přes hradební příkop do průjezdu vypadal tehdy jinak než dnes. Byl bohatě sochami vyzdoben. Z této bohaté sochařské výzdoby - jak A. Prokop výslovně uvádí - zbyly v zámku, velmi zpustošeném třicetiletou válkou - jen značně poškozená torsa a zbytky kamenných sed, které sloužily k orámování zámeckého portálu. Je to kamenná nosná konsola, mající nahoru horní část těla řeckého boha Hermesa zv. též proto "herma" a dva kamenné obklady portálu tvary hranolu ozdobené reliéfy ohelmovaných a okřídlených postav. Z téže doby asi pochází jediný dosud zachovaný kamenný chrlič se zvířecí hlavou, sloužící jako rohové střešní vyústění okapu. Všechna tato torsa býv. sochařské výzdoby zámku z dílny Georga Gialdiho jsou nyní uložena pro připravované lapidarium v jedné ze sklepních místností zámku.

Karel II. z Minsterberka měl s manželkou Kateřinou Berkovou z Dubé syna Jindřicha Václava I., který ve svém 16. roku věku se vydal na cesty po Evropě, ale r. 1591 v Ríle zemřel. Tedy r. 1583 zemřela Karlu II. jeho první manželka Kateřina Berková, bženil se po druhé r. 1584 s Eliškou Majdalenu kněžnou Lehnickou z Prus /nar. 1562, + 1630/. Z tohoto 2. manželství měl Karel II. 3 dcery a to Barboru Markétu /nar. 1595, + 1682/, Elišku Majdalénu /nar. 1599, + 1631/, od r. 1624 manželku Jiřího Rudolfa knížete Lehnického a Žofii Kateřinu /nar. 1601, + 1659/ od r. 1638 manželku Jiřího knížete Lehnického, a dva syny a to Jindřicha Václava II. /nar. 1592, + 1639/ a Karla Bedřicha /nar. 1593, + 3.5.1647/, který zemřel jakožto poslední mužský potomek celého Kunštátského rodu vůbec. Starší syn Karla II. Jindřich Václav II. byl po otci vrchním hejtmanem ve Slezsku a ač byl 2x ženat - poprvé s Annou Majdaléncou falckraběnkou na Rýně /+ 1630/ a po druhé s Annou Voršilou z Rejbnic /+ 1648/ - neměl žádných potomků. Druhý syn Karla II. Karel Bedřich byl rovněž 2x ženat. Z 1. manželství s Annou Žofii kněžnou Saskou z Altenburka, + r. 1641, neměl žádných dětí. Z 2. manželství s Žofii Majdalénou Lehnickou měl jedinou dcérku Elišku Marii, kněžnu minsterberškou, nar. r. 1625.